

Rapport 2006:43

Arkeologisk förundersökning

Ågatan 61 B

kv Aposteln

RAÄ 153

Linköpings stad och kommun
Östergötlands län

Marie Ohlsén

Ågatan 61 B

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning och tidigare undersökningar	4
Syfte och frågeställningar	4
Metod och dokumentation	4
Resultat och tolkning	4
Referenser	5
Bilaga 1. Plan- och profilritningar	7

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

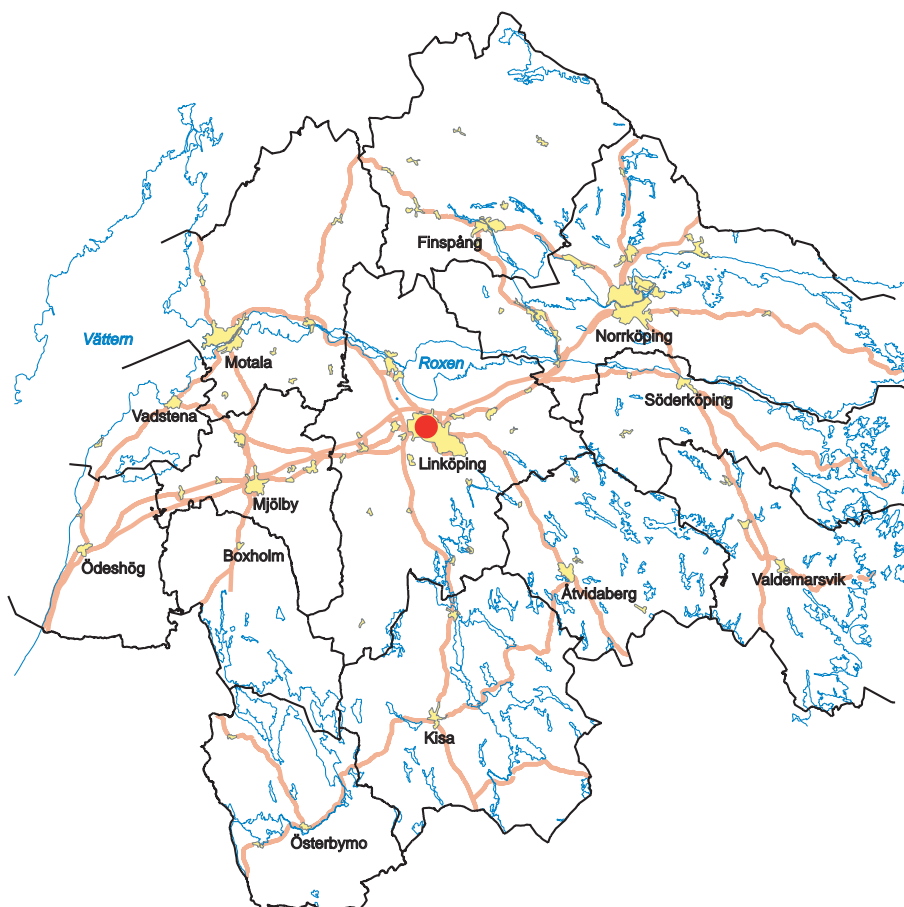
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

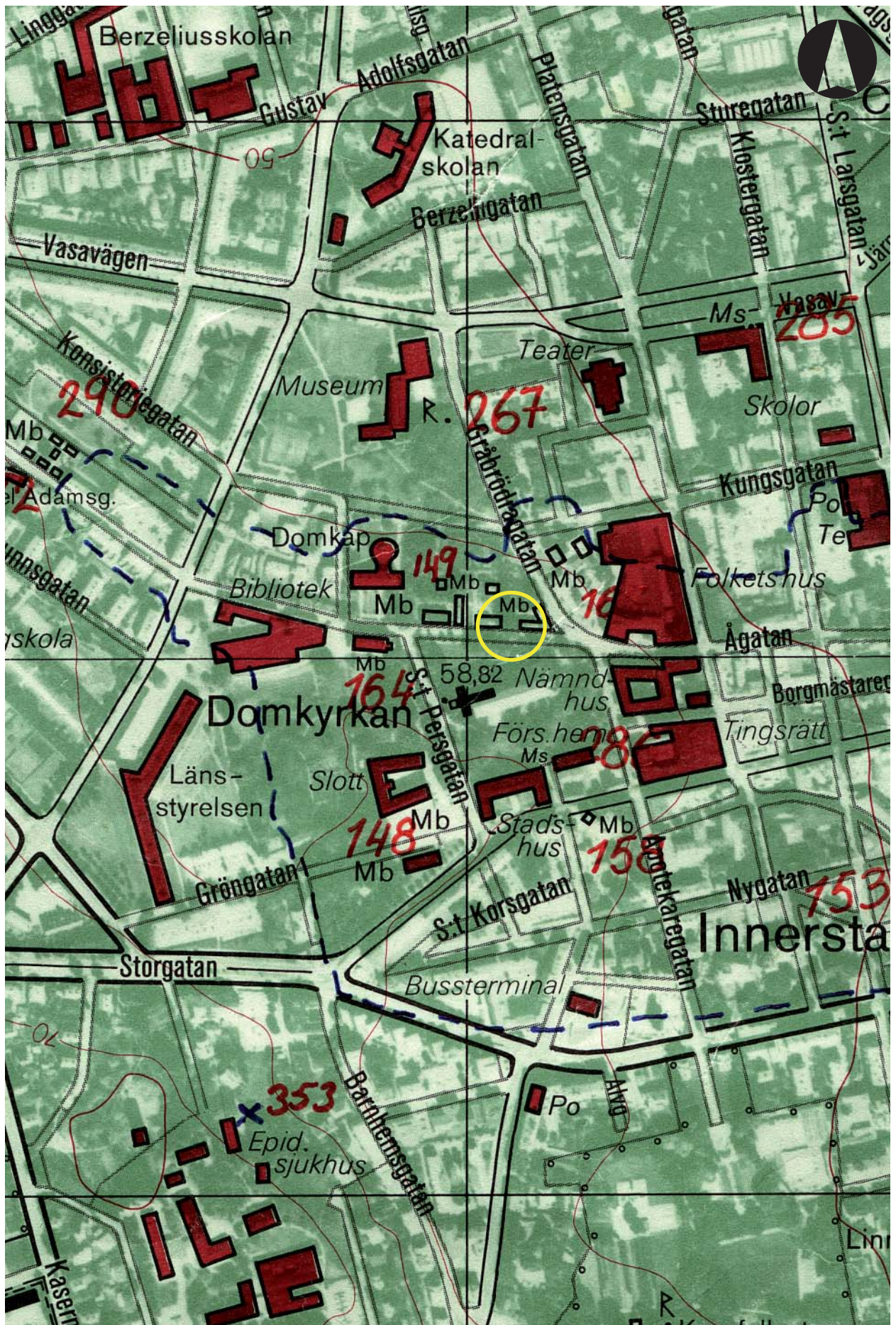
Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum genomförde den 6 september 2006 en arkeologisk förundersökning i kv Aposteln 3, Ågatan 61 B i Linköping. Förundersökningen utfördes i samband med schaktningar för ny fjärrvärmeledning. Den totala exploateringssträckan uppgick till ca 2 m.

Vid förundersökningen påträffades en sentida stenpackning med avrinningsränna för vatten. Dessutom framkom kulturlager som genom fynd av bl a ett kritpipeskaft kunde dateras till 1600-tal och framåt. Inga medeltida kulturlager eller andra lämningar fanns i schaktet.

Marie Ohlsén
1:e antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 57 med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Östergötlands länsmuseum genomförde den 6 september 2006 en arkeologisk förundersökning i kv Aposteln 3, Ågatan 61 B i Linköping. Förundersökningen genomfördes i samband med schaktningar för ny fjärrvärmeledning. Den totala exploateringssträckan uppgick till ca 2 m. Förundersökningen gjordes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var Linköpings Stift och Tekniska Verken i Linköping AB. För de arkeologiska kostnaderna svarade Tekniska Verken. Arbetet projekterades av WSP Management. Ansvarig för förundersökningen samt rapportarbetet är undertecknad.

Områdesbeskrivning och tidigare undersökningar

Det aktuella området är beläget centralt inom Linköpings medeltida stadsområde, RAÄ 153, inom den del av staden som till stora delar ingått i domkyrkans och stiftets administration. Direkt söder om Ågatan/Hunnebergsgatan ligger domkyrkoparken som användes som domkyrkans begravningsplats från tidig medeltid fram till 1811. Kyrkogården var, enligt 1651 års stadskarta, omgiven av en bogårdsmur med sju stigluckor (Feldt 2002).

I en halvcirkel norr, väster och söder om domkyrkan var olika residensgårdar kopplade till kyrkans funktionärer placerade (Tagesson 2002). Vissa av dessa kan ännu ses i form av bevarade medeltida stenbyggnader och källare. Inom de båda tomter som ligger direkt väster om den nu aktuella tomten finns bevarade medeltida källare. På den närmaste tomten finns även en medeltida huslänga bevarad (Feldt 2005).

I samband med markarbeten i den södra delen på den nu aktuella tomten påträffades en stensatt brunn. Brunnen låg mitt för en dörröppning till ett uthus och var övertäckt med tätt liggande, kraftiga stockar. Den är sannolikt medeltida (Ohlsén & Ternström 2000).

Området ligger högt i terrängen och undergrunden utgörs av grus och sand, vilket borde ha medfört att platsen varit attraktiv under lång tid för olika aktiviteter. Vid undersökningar 1998 i det intilliggande kvarteret Absalon påträffades en härd under de medeltida kulturlagren. Denna har daterats till yngre bronsålder (Feldt i manus). Vid schaktningar för en toalett sydväst om domkyrkoparken påträffades flera stolphål av förhistorisk karaktär under kulturlagren (Feldt 1991).

Flera arkeologiska undersökningar har genomförts i närområdet. Inom kv Aposteln 2 (dvs Biskopsgården) genomfördes omfattande forskningsundersökningar 1962-63 av Mannerstråle (Tagesson 1997, Feldt 2005, Feldt & Jonsson 2005). En mindre

forskningsundersökning genomfördes 1991 (Tagesson 1991) och byggnadsarkeologiska undersökningar utfördes 1998 och 2005 (Feldt 2005). Bland annat har kulturlager och lämningar efter flera medeltida byggnader undersökts.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var i första hand att se till att arbetet berörde fast fornlämning i så liten omfattning som möjligt. Om fast fornlämning framkom skulle den undersökas avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av en antikvarisk kontroll i samband med schaktningen. Lagskyddade lämningar som framkom undersöktes genom grävning för hand och dokumenterades genom inmätning och handritning.

En översiktsplan och profilritningar upprättades. Arbetsmaterialet förvaras i Östergötlands läns-museums topografiska arkiv.

Resultat och tolkning

Schaktningen utfördes för hand och påbörjades intill den västra husväggen. Därefter fortsatte schaktet mot väster och efter en längd på ca 2 m anslöts det till befintligt fjärrvärmenät. Det befintliga nätet kom från Ågatan och fortsatte in till en intilliggande byggnad på samma fastighet. Sammanlagt uppgick markgreppen till ca 2 löpmeter. Schaktdjupet var som mest 0,70 m.

Vid förundersökningen framkom en stenpackning, ca 0,10 m under marknivån. Den låg dikt an den västra husväggen och var försedd med en nedsänkning i öst-västlig riktning. Nedsänkningen i stenpackningen har tjänat som avrinning för dagvatten. 0,70 m ut från huset var stenpackningen skadad p g a tidigare schaktningar för diverse ledningar. Det fortsatta schaktningsarbetet berörde endast fyllnadsmassor i form av sand.

En profil upprättades intill husväggen och ytterligare en ritades ca 0,65 m ut från densamma. Under stenpackningen fanns ett lager med grus och sand. Detta tjänade som sättsand för stenarna. Under detta lager fanns ett lager med stor lerinblandning. Under lerlagret fanns ett kulturlager innehållande bl a enstaka kolbitar. I lagret påträffades ett kritpipeskaft. Orörd undergrund, som bestod av sand, framkom på ett djup av ca 0,55 m under marknivån. Om sanden utgör botten gick inte att fastställa inom ramen för

undersökningen. Schaktdjupet fortsatte dock ner i den orörda undergrunden ca 0,15 m utan att ytterligare kulturlager påträffades.

Stenpackningen härrör från 1800-1900-tal. Kulturlagret kunde dateras med hjälp av kritpipeskaftet till 1600-1700-tal, dvs efterreformatörisk tid. Varför det inte framkom några medeltida lämningar är svårt att svara på, men en orsak kan vara att området schaktats av vid någon tidpunkt. En annan tolkning är att den orörda sanden lagts på i samband med uppröjningen efter den förödande stadsbranden år 1700. Sandlagret kan i så fall vara så tjockt att schaktdjupet inte nådde eventuellt underliggande kulturlager.

Referenser

Feldt A-C. 1991. *Storgatan-Borggården, Linköping, Östergötland, Arkeologisk förundersökning, Rapport*, Östergötlands länsmuseum

Feldt A-C. 2002. *72 gravar på 29 meter - och kanske en äldre kyrkogårdsgräns. Arkeologisk förundersökning, Domkyrkoparken, Linköping, Östergötland, Rapport 33:2002*, Östergötlands länsmuseum

Feldt A-C. 2005. *Biskopens medeltida källare. Byggnadsarkeologisk undersökning 1998. Kv Aposteln 2, Linköping, Östergötland, Rapport 2005:77*, Östergötlands länsmuseum

Feldt A-C. i manus. *Kv Absalon 17 och 18, Linköping, Östergötland, Arkeologisk undersökning 1998*, Rapportmanus och arbetsmaterial, Östergötlands länsmuseum

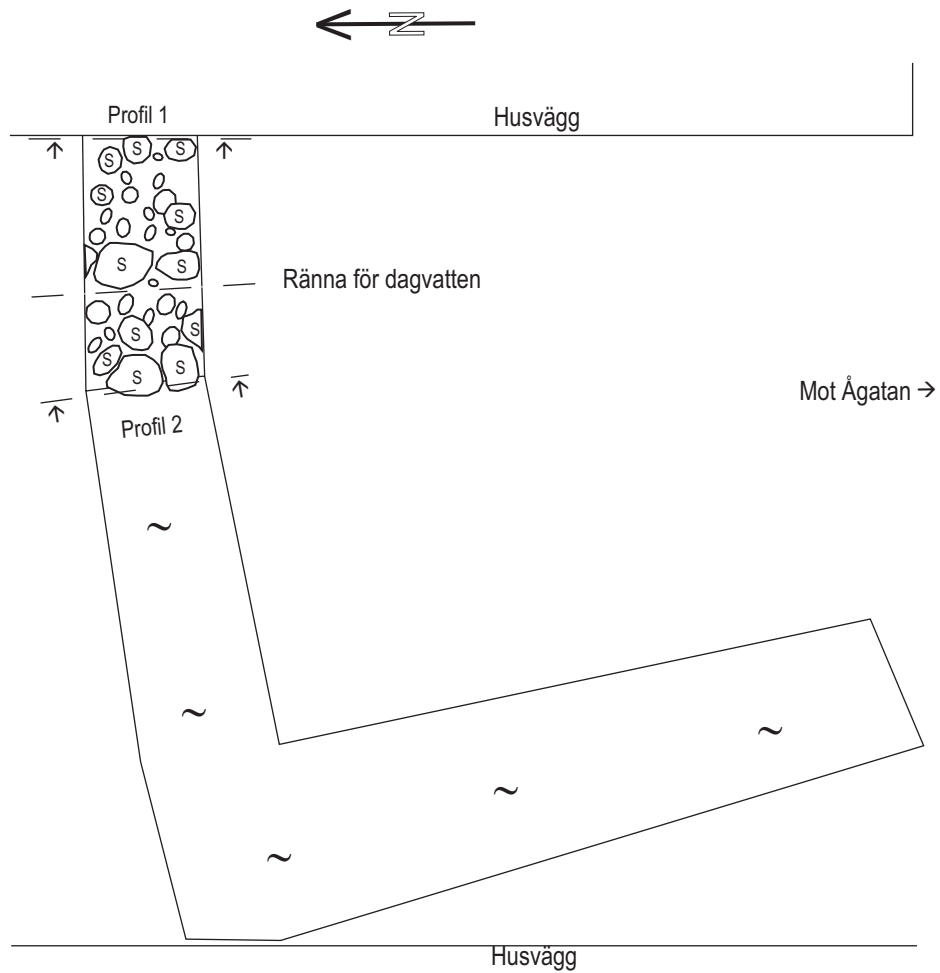
Feldt A-C & Jonsson K. 2005. *Ett nygamalt myntfynd från Linköping. Myntstudier, mynttidskriften på nätet, nr 2005:2 - juni*, www.numismatiskafor forskningsgruppen.su.se

Ohlsén M & Ternström C. 2000. *Kv Aposteln 3, Linköping. Anmälan av utförd arkeologisk undersökning*, Arkivhandling, Östergötlands länsmuseum

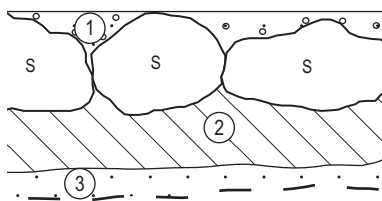
Tagesson G. 1991. *Kv Aposteln 2. Linköping. Arkeologisk undersökning, Rapport*, Östergötlands länsmuseum

Tagesson G. 1997. *Arkeologisk undersökning 1962-63. Kv Aposteln 2 och Absalon 1. Linköping. Rapport*, Östergötlands länsmuseum

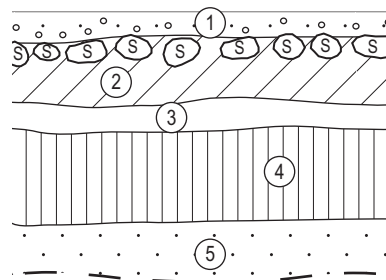
Tagesson G, 2002. *Biskop och stad*. Linköping

Profil 1 mot Ö

Profil 2 mot Ö

Ågatan 61 B, kv Aposteln

Lnköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153

Plan- och profilritning

Skala 1:20

Dnr 178/06

2006-09-06 Marie Ohlsén

Renritning Johan Levin

Bilaga 1. Plan- och profilritningar

Tekniska uppgifter

Lokal	Ågatan 61 B
Kvarter	Aposteln 3
Stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	153
Ekonomiska kartans blad	085 57 (8F 5 h Linköping)
Koordinater	X6476510 Y1489200
Koordinatsystem	RT90
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens diarienummer	431-7699-06
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
Länsstyrelsens beslutsdatum	8 maj 2006
ÖLM diarienummer	178/06
ÖLM kontonummer	530465
Uppdragsgivare	Linköpings Stift/Tekniska Verken i Linköping AB
Kostnadsansvarig	Tekniska Verken i Linköping AB
Projektledare	Marie Ohlsén
Fältarbetstid	6 september 2006
Totalt undersöktes	ca 2 löpmeter
Fynd	Nej
Foto	Nej
Analys	Nej
Grafisk form	Johan Levin
Renritning	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499
ISSN 1403-9273	Rapport 2006:43 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde den 6 september 2006 en arkeologisk förundersökning i kv Aposteln 3, Ågatan 61 B i Linköping. Förundersökningen utfördes i samband med schaktningar för ny fjärrvärmeledning. Den totala exploateringssträckan uppgick till ca 2 meter.

Vid förundersökningen påträffades en sentida stenpackning med avrinningsränna för vatten. Dessutom framkom kulturlager som genom fynd av bl a ett kritpipeskaft kunde dateras till 1600-1700-tal. Inga medeltida kulturlager eller andra lämningar fanns i schaktet.